

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

DE STAAT VAN DE LEERLING

Utrecht, april 2017

Voorwoord

Het magazine dat je niet mag missen! Interviews, columns, kunstwerken, enquêteresultaten; dit magazine bevat het allemaal. Zeventien leerlingen en studenten van basisschool tot hoger beroepsonderwijs, werkten mee. Zij bogen zich over actuele, pittige thema's als passend onderwijs, kansenongelijkheid en de leraar.

In totaal vulden 678 leerlingen de enquêtes in. De resultaten zijn uitgewerkt en soms aangevuld met bijvoorbeeld een klasseninterview. Leerlingen van de basisschool gingen bovendien onder begeleiding van een hbo-student op pad als vliegende reporters. Een hele ervaring, zo op bezoek bij een andere school. Ook hier vulden een aantal klassen een enquête in met vragen over hun voorkeuren: liever een juf of een meester? Een rapport met cijfers, of een verhaaltje over je prestaties? Anderen verzorgden een column of een puzzel.

Leerlingen uit het speciaal onderwijs leverden een bijzondere bijdrage in de vorm van kunstwerken. Ze lieten zich inspireren door surrealisten in hun zoektocht naar de ideale leraar. De leerlingen maakten een contour van zichzelf waarin zij de wereld van de ideale leraar verwerkten. De achterkant beschreven ze met hun ideeën. Ze exposeerden met hun werken tijdens de tentoonstelling 'gek van surrealisme' in het Museum Boijmans van Beuningen in Rotterdam.

Benieuwd naar de resultaten?

Tijd om verder te bladeren en u/je te laten inspireren door het werk van deze groep enthousiaste leerlingen en studenten met visie!

INHOUD

Voorwoord 3

1 Primair onderwijs 9

- 1.1 In gesprek 9
- 1.2 Meervoudige intelligentietheorie 9
 - 1.2.1 Veel knap? 9
- 1.3 Vraag Sander Dekker 11
- 1.4 DILEMMA! 11
- 1.5 Wat zou jij? 11

2 Voortgezet onderwijs 17

- 2.1 Nederland staat in de top 10 van landen met het beste onderwijs 17
- 2.2 Motivatie 17
- 2.3 Advies en niveau 18
- 2.4 Ondersteuning en vakken op een hoger niveau 18
 - 2.4.1 Bijles 19
 - 2.4.2 Vervolgopleiding 19
- 2.5 De leraar 19
- 2.6 Leren door te doen 19
- 2.7 Ik wil gewoon meedoen! 20
- 2.8 Differentiatie in het onderwijs 20
 - 2.8.1 Debatteren 21
 - 2.8.2 Dajana Daniljan 22
- 2.9 Onderwijs door de ogen van docenten en de mening van een leerling 22
- 2.10 Thuiszitters een kans! 23

3 Middelbaar beroepsonderwijs 25

- 3.1 Motivatie en tevredenheid 26
 - 3.1.1 Leerresultaten 26
 - 3.1.2 De leraar 26
- 3.2 Studenten 27
 - 3.2.1 Marlieke Slebus 27
 - 3.2.2 Anouk Hermsen 27

DE AUTEURS

Dit magazine is tot stand gekomen dankzij de informatieve en creatieve input van deze deelnemers.

1. Primair Onderwijs

Wie zijn ze en wat is hun favoriete plek op school?

Joep: de gymzaal, omdat je daar niet hoeft te leren

Jara: het atelier, omdat je hier heel veel andere dingen doet dan die je normaal in de klas doet

Willemijn: in de klas, omdat iedereen in de klas m'n vriend is en het gewoon heel fijn is daar. Niet per se om het leren

Jesse: het podium, omdat hier soms leuke voorstellingen zijn

Yuri: het schoolplein, hier voel ik me vrij als een vogel

Aimée: het schoolplein, omdat het lekker groot is en ik van de buitenlucht hou

2. Voortgezet Onderwijs

Merel, Stijn, Britt, Dajana en Vincent

3. Middelbaar Beroeps Onderwijs

Marlieke, Anouk en Marloes

De Piloot

Marley Mickleburgh

Niek Vos

Irinel Cîtea

Daniel van der Schalie

Reinier Leeninga

Davy van Beveren

Aiden Alders

Luuk de Man

Het Passer College

Luka Busch

Stephen Li

Jorik Jellema

Niek Hemmes

Noa Hoogendijk

Daan Wander

Jasper Wesdorp

COLOFON

Met dank aan

Henriette Vlessing-Koppen (De Kunstpiloot)

Jaap Slager en Susan de Lange (Jaager Creatie en Communicatie)

De kunstwerken van de leerlingen zijn geïnspireerd op Een paar met het hoofd vol wolken (1936) van Salvador Dalí en De levende spiegel (1928) van René Magritte, collectie Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdam.

1 Primair onderwijs

1.1 In gesprek

Samen met hun juf (in opleiding) bereidden zes basisschoolleerlingen interviews voor en gingen op pad om kinderen op andere scholen te interviewen. Ook interviewden zij leerlingen van een andere klas, op hun eigen school.

Kinderen van de bezochte scholen hebben ook antwoord gegeven op de volgende vraag: als je de staatsecretaris iets mocht vertellen over het onderwijs, wat zou dat dan zijn?

Dat levert een heleboel tips en goede ideeën op. Verder is er met behulp van een enquête onderzocht wat leerlingen het liefst willen leren. En vooral hoe willen ze eigenlijk leren. Sluit het onderwijs hier wel op aan?

'We zijn er goed achter gekomen wat kinderen nu eigenlijk van het onderwijs vinden'

'Een dag werken als een echte reporter! Dat was een uitdaging voor zes basisschoolleerlingen.'

1.2 Meervoudige intelligentietheorie

Ieder mens heeft zijn favoriete intelligentie of combinatie van intelligenties.

'Het gaat er niet om hoe knap je bent, maar hóe je knap bent (Howard Gardner)'

De 'onderzoekers' kozen ervoor om aan de hand van de meervoudige intelligentietheorie hun vragen op te stellen. Na een korte uitleg over de soorten knap hebben 56 leerlingen aangegeven wat hun favoriete intelligenties zijn, én in welke intelligenties zij het meest les krijgen op school.

1.2.1 Veel knap?

De meervoudige intelligentie theorie is in 1983 bedacht door de Amerikaanse psycholoog Howard Gardner. Howard zei dat iedereen 8 verschillende 'intelligenties' heeft, maar dat iedereen zijn eigen talenten en voorkeuren heeft. Doordat bij iedereen weer andere intelligenties sterk ontwikkeld zijn, krijg je verschillende soorten slimheid. Dit geldt ook voor kinderen. Ieder kind is 'slim' en 'knap', alleen op verschillende gebieden.

De 8 intelligenties zijn:

- Verbaal-linguïstisch (woordknap)
- Logisch-Mathematisch (rekenknap)
- Visueel- Ruimtelijk (beeldknap)
- Muzikaal- Ritmisch (muziekknop)
- Lichamelijk- Kinesthetisch (beweegknap)
- Naturalistisch (natuurknap)
- Interpersoonlijk (mensknop)
- Intrapersoonlijk (zelfknop)

De leerlingen vinden dat zij vooral les krijgen in de verbaal-linguïstische en de logisch-mathematische intelligentie, dus vooral in woordknop en rekenknop. Ook aan de interpersoonlijke intelligentie, het omgaan met elkaar/mensknop, wordt veel aandacht besteed.

- Verbaal-linguïstisch (woordknop) 41 (73%)
- Logisch-Mathematisch (rekenknop) 44 (78,6%)
- Visueel- Ruimtelijk (beeldknop) 8 (14,3%)
- Muzikaal- Ritmisch (muzieknop) 7 (12,5%)
- Lichamelijk- Kinesthetisch (beweegknop) 5 (8,9%)
- Naturalistisch (natuurknop) 1 (1,8%)
- Interpersoonlijk (mensknop) 28 (50%)
- Intrapersoonlijk (zelfknop) 9 (16,1%)

In welke intelligentie leren de leerlingen het liefst?

- Verbaal-linguïstisch (woordknop) 9 (16,1%)
- Logisch-Mathematisch (rekenknop) 15 (26,8%)
- Visueel- Ruimtelijk (beeldknop) 18 (32,1%)
- Muzikaal- Ritmisch (muzieknop) 20 (35,7%)
- Lichamelijk- Kinesthetisch (beweegknop) 31 (55,4%)
- Naturalistisch (natuurknop) 17 (30,4%)
- Interpersoonlijk (mensknop) 21 (37,5%)
- Intrapersoonlijk (zelfknop) 1 (1,8%)

1.3 Vraag Sander Dekker

Aan de kinderen werd de vraag gesteld: wat zou je willen dat Sander Dekker wist over het onderwijs?

Leerlingen kregen een korte uitleg over de minister en de staatssecretaris en het werk dat zij doen.

Kinderen willen meer beleven en spelenderwijs leren, meer naar buiten maar ook minder stress en dat iedereen met een achterstand of beperking mee kan doen.

1.4 DILEMMA!

De leerlingen is gevraagd wat zij liever willen: een juf of een meester? Binnen of buiten les? Taal? Muziek? Help! Keuzestress... De meeste leerlingen weten best wat ze graag willen, of ze weten heel goed dat het hen niet uitmaakt.

De leerlingen hebben liever...

- een leerkracht waarbij ik me op mijn gemak voel 59% (Een leerkracht die goed uitlegt 27%, geen voorkeur 14%)
- een meester 52% (Een juf 24%, geen voorkeur 24%)
- elk jaar een andere leerkracht 55% (Een leerkracht die meerdere jaren met ons meegaat 41 %, geen voorkeur 4%)
- een rapport waarin
- de leerkracht een verhaaltje over mij schrijft 45% (Een rapport met cijfers 41%, geen voorkeur 14%)
- kunst en muziek 66% (Taal en rekenen 25%, geen voorkeur 9%)
- een les waarin we vaardigheden leren 79% (Een les waarin we feiten leren 21%)
- een goed advies van mijn leerkracht 55% (Een goede Cito-score 29%, geen voorkeur 16%)
- Een les waarbij we naar buiten gaan 82% (Een les uit een boek 9%, geen voorkeur 9%)
- dat een leerkracht of de Cito-toets mijn leerproces beoordeelt 73% (Dat ik zelf mijn leerproces beoordeel 23%, geen voorkeur 4%)

1.5 Wat zou jij?

Onze reporters hebben leerlingen van hun eigen school en andere scholen geïnterviewd en aan hen soortgelijke vragen gesteld.

Wat voor gevoel geeft jou de Cito-toets?

Ja, mij geeft het wel een stressgevoel. Ik denk dan steeds dat het fout gaat, en dan ga ik me helemaal zenuwachtig maken. En als ik me zenuwachtig maak dan ga ik hem eigenlijk alleen maar fout doen. Alleen, ik moet meer vertrouwen in mezelf hebben want ik weet nu wel, ik heb nu net een A1 begrijpend lezen voor mijn Cito-toets gehaald. En dat kan niet beter dus, zij kunnen allemaal zien dat ik het echt wel kan. En dat je dan zo wel kan zien, dat je je echt niet zo zenuwachtig hoeft te maken.

Wat zou jij dan willen dat er verandert? Zodat jij je minder zenuwachtig voelt?

Ik zou over een leuker onderwerp vragen maken. Bijvoorbeeld begrijpend lezen, met leuke teksten die kinderen interessant vinden want die lezen ze met aandacht. Hoe meer aandacht hoe meer gemotiveerd je bent en ook kunnen kinderen zich beter concentreren.

En wat zou jij het liefst willen leren?

... het liefst... wat ik het leukste vind om te leren?

Wat jij het liefst nog extra zou willen leren.

Ik zou ehm.. heel graag ..ja, ik denk dat ik eh... ik vind het leuk om scheikunde op de basisschool al te leren.

'geef ons leuke teksten die wij interessant vinden, want die lezen wij met aandacht'

Wat voor gevoel geeft de Cito-toets jou?

Nou ik vind het altijd wel spannend, maar ik kan het wel zeg maar. En dat blijft iedereen tegen mij herhalen 'je kan het', 'je kan het', maar daardoor word ik nog zenuwachtiger.

Ja, dat je ouders je de hele tijd zo achterna zitten met 'ik weet dat je het kan', 'ik weet dat je het kan'.

En wat vind jij van je score op de Cito-toets?

Ehm, ik ben er blij mee. Ik snap het alleen nog niet echt met de uitkomst, hoeveel je dan fout hebt en dan heb je dat advies.

Ja hè? Allemaal onhandig gedoe. Dat moeten we maar eens aan Sander Dekker vragen.

Hoe belangrijk vinden jouw ouders je score op de Cito-toets?

Nou mijn vader, die is er wel altijd mee bezig. Ook als ie me dan ziet, die dag als ik een Cito heb gehad, zegt ie van ehm... Zullen we nog even oefenen?

...ja, en hoe ging je Cito? Wat heb je morgen? En moet je daar nog voor oefenen?

Maar kan je dan ook begrijpen dat ze gewoon nieuwsgierig zijn? En dat ze gewoon al dat vertrouwen in je hebben?

Ja.

Ja?

Snap ik wel, alleen het is wel irritant.

Zou jij dat dan ook hebben? Of niet?

Nou, ik denk het niet.

Hoe zouden we het beste met de Cito-toetsscore om kunnen gaan?

Ehm.. door...ja, 't is wel je toekomst...

Het bepaalt wel wat je gaat doen, dus het is wel echt belangrijk.

Ja, je haalt altijd wel je doel. Dus als je.. stel voor je wil naar het vwo en je hebt havo dan kan je na de havo naar het vwo...

Als je echt iets graag wil, dan kom je er.

'Ik snap het alleen nog niet echt met de uitkomst, hoeveel je dan fout hebt en dan heb je dat advies'

"Dat je na een toets niet zegt, kom we gaan nu rekenen en pak snel je schrift. Maar dat je dan gewoon ook de ruimte geeft om eventjes met elkaar te kletsen, eventjes los, ff gewoon wat anders..."

Wat vind jij op school leuk om te doen?

Ik vind rekenen wel interessant en het wordt ook steeds beter uitgelegd want het wordt wel moeilijker. Maar ik begrijp het dan wel...

Wat zou jij het liefst willen leren?

Ehm.. ik zou Spaans willen leren of Latijn.

Jij wou scheikunde, wat zou jij willen leren?

Ehm ja... dat weet ik nog niet. Ik zou talen willen leren, laat ik het daar op houden.

Kunnen jullie je voorstellen dat eigenlijk iedereen wel wat anders zou willen leren?

Ja, want iedereen is gewoon verschillend in de wereld.

Ja, dat is wel heel mooi

Dat is ook mooi, ja.

Ja, zeker. Wat goed dat jullie dat zeggen.

Als we allemaal het hetzelfde willen, zoals iedereen

wil taal, iedereen...ja dan zou je ook niks van rekenen leren. En er zijn gewoon beroepen waar je rekenen voor nodig hebt.

Maar hoe zouden we dat kunnen doen dan? Jij wil scheikunde, jij wil Spaans, jij wil waarschijnlijk iets met dieren ofzo? Maar wat...

Eigenlijk zouden we gewoon een paar dagen in de week... of elke dag... of dat je elke week een dag hebt, waarop je een beetje rommelt. Gewoon dat je dan dit uur dat doet, dat uur dit doet, dat uur ga je gewoon een beetje rommelen. Of je doet gewoon, één keer in de week dan die dag scheikunde, de volgende week doe je dan ehm...Spaans, die dag daarop doe je weer iets anders...

Maar het moet niet te druk worden hè?

Nee, maar dan ook elke week één keer bijvoorbeeld. In plaats van handvaardigheid ofzo. Dat steeds om de week is. Dus je doet handvaardigheid en dan weer een keuzevak.

Ja, het lijkt mij ook belangrijk dat je kinderen niet teveel wil geven, dat je niet moet denken dat ze nog meer, en nog meer kunnen. Je moet het weten als ze net een Cito-toets achter de rug hebben, die niet makkelijk voor ze was. Dat je dan niet zegt, kom we gaan nu rekenen en pak snel je schrift. Maar dat je dan gewoon ook de ruimte geeft om eventjes met elkaar kletsen, eventjes los, ff gewoon wat anders. *Kun je je voorstellen dat dat eigenlijk komt door de overheid?*

Ja. De overheid die zegt, jullie moeten dit en dat aan de kinderen leren. En juffen willen dat doen want die willen een goede Cito-toetsscore. Terwijl ze misschien wel veel liever het bos in zouden gaan om lekker... een soort biologie les te geven. Soms dan lig ik in bed te piekeren omdat ik het niet leuk vind dat we de Cito hebben. En wat als ik het fout doe? Dan moet ik dit opnieuw doen en dat...

Zou het jullie leuk lijken om daar misschien wat aan te veranderen?

Ja, dat lijkt me wel heel leuk om te doen want dan kan je gewoon andere dingen doen. En dan heb jij gewoon een stap bedacht.

Een andere methode van werken, dan ga je bijvoorbeeld een dagje naar het bos en dan vertel je ze daar wat ze over de natuur moeten weten. Dat is dan veel leuker voor de kinderen dan in de klas zitten, nadenken en je boek voor je hebben.

Dus eigenlijk zouden de leerkrachten daarvoor wat meer ruimte moeten kunnen hebben?

Ja, want ik geloof best dat veel leerkrachten dat zouden willen maar dat ze met de kinderen andere dingen moeten doen zo als spelling en rekenen. Soms bespreek je een heel lastig onderwerp en je weet niet wat je je erbij voor moet stellen, dan kan je een plaatje op internet zoeken maar het leukste is natuurlijk om er naartoe te gaan. En echt te laten zien. En dat, ja... dan onthouden ze het sneller. En dan hebben ze een betere score.

Het lijkt me ook belangrijk van de leerstof, dat je... eigenlijk een methode moet hebben waarbij je niet veel verschil hebt, zoals een aparte taalmethode.

Dat vind ik wel handig want, wij hebben nu een taalmethode die van hetzelfde merk is als de spellingmethode. En dat proberen ze toch wel met elkaar te vergelijken, zodat het niet elk vak compleet anders is.

Is de leerkracht belangrijk voor jullie?

Ja, want als hij er is helpt hij echt, en als hij er niet is is het erg rumoerig in de klas. Toch wel belangrijk, want hij helpt ons vaak.

Hoe ziet de perfecte leerkracht er voor jullie uit?

Die maakt grappen maar kan ook wel serieus zijn.

Grappig maar ook een beetje serieus.

Wil je zelf leerkracht worden?

Ja, omdat ik het leuk vind om met kinderen samen te werken en ik vind het leuk om met het digibord te werken.

Nee.

Wat is tot nu toe jouw leukste leerkracht geweest?

Vorig jaar hadden we een juf die heel lang ziek was, maar zij was een van mijn favorieten. Een andere leuke is nu al weg maar zij was de leukste. Ze heette juf Chantal.

Wat maakt deze leerkracht voor jou zo bijzonder?

Ik vind dat zij de beste eigenschappen heeft namelijk: ze kan grapjes maken, maar ook serieus zijn als het moet.

Wat voor gevoel geeft jouw de Cito-toets score?

Wel goed.

Hoe belangrijk vinden jouw ouders de Cito-toets?

Wel belangrijk, ze vinden het wel belangrijk dat ik alles haal wat ik kan.

Hoe zouden jullie het beste met de Cito-toets om kunnen gaan?

Gewoon rustig blijven en goed de tijd gebruiken dus niet afraffelen.

Wat leer jij het meest op school?

Spelling, rekenen en taal

Wat vind je daarvan?

Niet erg, want rekenen is wel mijn lievelingsvak.

Wat zou jij het liefst willen leren?

Rekenen want dat is wel het belangrijkste

Welk advies heb jij voorlopig gekregen?

Uiteenlopend van Havo/Vwo en Kbo

Ben je daar blij mee?

Ja want, ik ben blijven zitten in groep 7 omdat ik eerst Kbo/Bbo had. Ik heb van mezelf wel laten zien wat ik kan, maar ik kan wel beter.

Zou je zelf leerkracht willen zijn?

Ja, het lijkt mij wel leuk. Maar wat me niet zo leuk lijkt is om de ruzies tussen kinderen op te lossen. Er is best veel onenigheid op het schoolplein. Hiervoor krijgen we wel kanjertrainingen waarbij we werken met verschillende kleuren petjes.

Wat is dan de perfecte leerkracht?

Een perfecte leerkracht moet goed kunnen zien waar kinderen behoefte aan hebben. Hij moet aardig zijn, maar ook wel streng. Het kan niet dat als een kind de school in de fik steekt de juf dan zegt 'oh, ach dat kan gebeuren'.

Op de vraag wat de kinderen van school vinden kregen we verschillende antwoorden.

Sommige kinderen vinden het leuk. Een van de leerlingen zegt dat ze wel van werken houdt. Ze vindt het fijn om het lekker door te hebben en snapt haar werk goed. Voor Lucas is school minder leuk. Hij zou veel liever buiten zijn en leuke dingen doen.

Het systeem van een Montessori school is anders dan op de meeste scholen. De meester bepaalt welk leerwerk in de week gemaakt moet worden, maar de kinderen mogen vervolgens zelf bepalen op welke dag en op welk tijdstip zij dit doen.

Het TOM-systeem van de van der Bruggenschool in Huizen lijkt daar wel een beetje op. Hierbij moeten de leerlingen allemaal hetzelfde werk maken op 1 dag, maar mogen zij van 9 tot 12 zelf bepalen of ze eerst rekenen, taal of spelling maken, of op de computer gaan. Alleen het moment van instructie staat vast. De kinderen worden op niveaus ingedeeld en krijgen zo meteen homogene groepsinstructie. Het Drieluik in Almere heeft wat de zaakvakken betreft het traditioneelste lessysteem, maar voor de vakken die binnen wereldoriëntatie vallen, hebben de leerlingen IPC-

onderwijs. Binnen de ateliers worden vakken als aardrijkskunde, geschiedenis en biologie verwerkt met de kunstzinnige en expressieve vakken.

Naturalistisch

De school moet groener! Meer aandacht voor natuur en buiten zijn, is belangrijk. Maar hoe en wat?

Dit zijn de tips, ideeën of oplossingen van de leerlingen over hoe zij de natuur een betere plek in het onderwijs kunnen geven.

Natuur als vak zouden wij erg waarderen want van de natuur kun je heel erg veel leren, net zoveel als van bijvoorbeeld rekenen.

Wij willen bijvoorbeeld...

... een groen schoolplein in plaats van grijs! Daar leer je beter van en je krijgt er een vrolijk gevoel van

... een klein vijvertje waarin we in de zomer diertjes zoeken waar we van kunnen leren

... eetbare planten

... microscopen waarmee we kleine dingen uit de natuur kunnen bekijken

... met de klas naar het bos gaan

... projecten maken over de natuur

... een uitje naar de dierenarts in plaats van naar een museum

Dit zijn onze ideeën. Wij willen meer over de natuur leren!

Interpersoonlijk

Op een montessori school is samenwerken belangrijk. Hoe werkt dat precies?

Hoe kunnen andere scholen hiervan leren? Waarom is samenwerken belangrijk?

Samen opdrachten uitvoeren is goed voor je samenwerkingsvaardigheden. Denk aan presentaties of een wandplaat maken.

- Opdrachten buiten uitvoeren versterken die vaardigheden ook, bijvoorbeeld speurtochten doen.

- Het werkt ook om veel te knutselen.

Lichamelijk – kinestetisch

We willen meer bewegen in het onderwijs! Maar hoe?! Tips, ideeën of oplossingen om meer te bewegen en hoe we dit kunnen uitvoeren.

Wij willen...

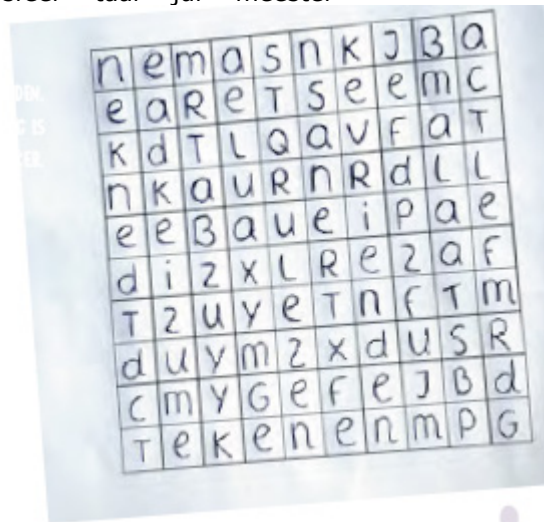
... staand werken achter de computer

... buiten gymles krijgen van buurtsportcoaches

... twee keer per week gymles krijgen

Verbaal-linguïstisch

Zoek de woorden, die aangeven wat er nodig is in het onderwijs, in de woordzoeker.
Natuur – vrienden – muziek – actief – tekenen denken – lezen – gym – samen –
sfeer – taal – juf – meester

Interpersoonlijk

Op een montessori school is samenwerken belangrijk. Hoe werkt dat precies? Hoe kunnen andere scholen hiervan leren? Waarom is samenwerken belangrijk? Samen opdrachten uitvoeren is goed voor je samenwerkingsvaardigheden. Denk aan presentaties of een wandplaat maken.

- Opdrachten buiten uitvoeren versterken die vaardigheden ook, bijvoorbeeld speurtochten doen.
- Het werkt ook om veel te knutselen.

2 Voortgezet onderwijs

Er is een mooie uitspraak van Nelson Mandela:

'Education is the most powerful weapon which you can use to change the world'

2.1 **Nederland staat in de top 10 van landen met het beste onderwijs**

Dat is goed nieuws. We zijn gaan kijken wat de leerlingen in het voortgezet onderwijs van het onderwijs vinden. Wat ze goed vinden aan het onderwijs en wat er beter kan.

Wij - de vijf vertegenwoordigers van de Staat van de Leerling vo - ontmoetten elkaar voor de eerste keer in Utrecht. Omdat we uit diverse plekken van het land kwamen was dat een mooie centrale plek. We hebben ons gebogen over de onderwerpen die nu aan de orde zijn in het onderwijs en besproken wat we er zelf van vonden. Zo hebben we ons voorbereid op ons onderzoek. Dit hebben we gedaan met een enquête die ging over de motivatie van de leerlingen, over hun school en de begeleiding die ze daar krijgen.

Enquête voortgezet onderwijs

Eerst even wat cijfers. Van de 480 respondenten is 65,4 procent meisje en de rest jongen. Misschien vullen meisjes sneller een enquête in dan jongens, want in werkelijkheid is het verschil natuurlijk niet zo groot.

De enquête is ingevuld door leerlingen uit alle klassen, we zien wat dit betreft een mooie spreiding over de leerjaren: 1 - 16,7%, 2 - 22,3%, 3 - 13,3%, 4 - 20%, 5 - 18,8%, 6 - 9%.

Van de leerlingen die de enquête hebben ingevuld, zit 93 procent op een school met verschillende niveaus: vmbo, havo en vwo. De resterende 7 procent bestaat uit leerlingen met onderwijs op één niveau, zoals vwo-scholen of gymnasia of andersoortig onderwijs.

We hebben ook gevraagd...

... op welk niveau de leerlingen les krijgen, van praktijkonderwijs tot vwo Hier zien we een minder goede weerspiegeling. Leerlingen op vwo-en gymnasiumniveau zijn oververtegenwoordigd in de enquête 44,2%, praktijkonderwijs 7,1%, vmbo basis-kader-GL-TL/mavo 19%, havo 39,4%.

... op wat voor soort school de leerlingen zitten Bijvoorbeeld openbaar, protestantschristelijk of katholiek. Opmerkelijk is vooral dat een aantal leerlingen niet weet op wat voor school zij zit. Openbare school 44,8%, Protestants Christelijk 39,4%, weet ik niet 9,4%.

2.2 **Motivatie**

Iedere leerling heeft er last van. Er komt een belangrijk proefwerk aan en je weet dat je een voldoende moet halen, maar toch heb je geen zin om ervoor te leren. Leraren zeggen zo vaak dat je niet de dag van tevoren moet beginnen, maar toch doe je het. Merel bijvoorbeeld: Eén dag voor het proefwerk begin ik met leren. Al snel kom ik erachter dat het eigenlijk te veel stof is om in één keer te onthouden. Maar toch, de volgende keer dat ik een belangrijk proefwerk heb, doe ik het weer. Waarom doe ik dit toch elke keer? Komt het doordat ik niet genoeg gemotiveerd ben? Komt het juist doordat mijn leraar zegt dat ik eerder moet beginnen? Komt het omdat ik school niet leuk vind?

Uit onze enquête blijkt dat 79,6 procent van de scholieren redelijk graag tot heel graag naar school gaat. Merel weer: Ik denk ook dat de meeste kinderen het best leuk vinden om naar school te gaan. Zelf ga ik ook graag naar school. Vooral omdat

ik de lessen leuk vind en ik mijn vrienden daar heb. Als er geen huiswerk zou zijn en we geen toetsen zouden hebben, dan weet ik zeker dat iedereen graag naar school zou gaan.

Het verhaal van Merel zien we terug in de resultaten. Op de vraag 'Wat vind je het leukst aan school?' zegt de meerderheid dat ze vrienden en de sfeer het leukst vinden. Verder geven leerlingen ook aan dat ze zichzelf kunnen zijn, de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen en voldoende worden uitgedaagd. Merel vraagt zich nog steeds wel af waarom ze meestal pas een dag van tevoren begint met leren voor een proefwerk: Ik ga nog even op zoek naar het antwoord op die vraag. Of misschien moet ik gewoon eens een keer eerder beginnen.

Kijken hoe dat bevalt.

2.3 Advies en niveau

Het gaat de laatste jaren vaak over de eindtoets en de adviezen van de meester of de juf uit groep 8. Wat weegt zwaarder voor de schoolkeuze in het voortgezet onderwijs?

Of is het allebei even belangrijk?

Het lijkt wel alsof er vooral wordt gepraat óver de leerlingen, en niet mét de leerlingen. En de vraag is of dat goed is. Als alleen ouders en professionals hun mening geven, waar blijft dan de mening van de leerling zelf? Wat vinden de leerlingen hiervan? Van de leerlingen die aan de enquête

hebben meegewerkt, vindt 74,2 procent dat het advies van de meester of juf het belangrijkste is. En dat het dus zwaarder moet wegen dan de uitslag van de eindtoets.

We hebben de leerlingen ook gevraagd waarom ze naar het niveau (dus bijvoorbeeld vmbo of havo) zijn gegaan waar ze nu zitten. Ze mochten maximaal drie antwoorden aankruisen. Bijna 60 procent van de leerlingen gaf aan dat dit kwam door het advies van de meester of juf. Net iets minder vaak (57,5 procent) zeiden de leerlingen dat ze op dit niveau zitten, omdat ze wisten dat het bij hen zou passen. Op de derde plek, met 45,8 procent, komt de uitslag van de eindtoets. Veel minder leerlingen zitten waar ze zitten, omdat hun ouders dat niveau bij hen vonden passen (bijna 17 procent).

Het zijn eigenlijk wel de antwoorden die we verwacht hadden.

2.4 Ondersteuning en vakken op een hoger niveau

We hebben de leerlingen gevraagd of het op hun school mogelijk is om één of meerdere vakken op een hoger niveau te volgen. Zo kunnen we zien of het onderwijssysteem wel genoeg maatwerk levert. Iedereen is anders en heeft zijn eigen talenten. Het zou zonde zijn als iemand met veel talent voor wiskunde zichzelf hierin niet verder kan ontwikkelen, omdat hij of zij bijvoorbeeld op de havo zit en geen wiskunde op vwo-niveau kan volgen.

Uit ons onderzoek blijkt dat één op de drie leerlingen geen idee heeft of het mogelijk is om op hun school één of meer vakken op een hoger niveau te volgen. En meer dan een kwart van de leerlingen zegt dat die mogelijkheid niet bestaat op hun school.

procent zegt dat het wel mogelijk is vakken op een hoger niveau te volgen, maar dat er geen examen in kan worden gedaan. En 7 procent geeft aan dat het mogelijk is om een vak op een hoger niveau te doen en dan ook op dat hogere niveau examen te doen. 33,1% zegt weet ik niet, 26,3% nee en 27,3% niet van toepassing. Het lijkt erop dat er maar weinig scholen zijn die maatwerk aanbieden. Dit kan dus beter. Op dit moment worden talentvolle leerlingen belemmerd in hun ontwikkeling, vinden wij.

2.4.1 *Bijles*

De vragen gaan ook over ondersteuning en begeleiding van de leerlingen. De overgrote meerderheid van de leerlingen die de enquête hebben ingevuld, geeft aan dat het mogelijk is om bijles te volgen op hun school. Er is een klein percentage dat geen bijles kan volgen.

We hebben ook gevraagd of de scholen goede begeleiding geven bij het leren. De meerderheid vindt de begeleiding bij het leren goed, maar er is ook een flink deel dat er anders over denkt of twijfelt. Dat is jammer om te horen en misschien een punt van verbetering.

2.4.2 *Vervolgopleiding*

De meerderheid van de leerlingen vindt dat de school hen goed voorbereidt op het maken van een keuze voor een vervolgopleiding. Iets minder dan één op de vijf twijfelt hieraan. Misschien zouden scholen meer voorlichting kunnen geven.

2.5 **De leraar**

Wat we graag wilden, is van de leerlingen zelf horen wat zij van hun leraren vinden. De leerlingen zijn immers ervaringsdeskundigen; zij kunnen het beste vertellen wat ze leuk, fijn en minder goed vinden aan hun leraren.

De enquête geeft een duidelijk beeld over de aansluiting van de leraar bij de leerling, de waardering voor de leraar en de werksfeer die de leraren in de klas creëren en wat leerlingen een prettige manier vinden om te leren.

De resultaten zijn heel interessant. Zo vinden leerlingen dat hun docenten goed om kunnen gaan met ICT in de klas. Dat hadden we niet echt gedacht.

Verder gaven leerlingen aan dat de lessen van jongere leraren niet per se beter verlopen dan de lessen van oudere leraren, maar hierover waren de meningen wel verdeeld.

Op de vraag of ze wel eens negatief behandeld zijn ten gevolge van geaardheid, een handicap of religie, antwoordde 77 procent van de leerlingen dat dit gelukkig nooit is gebeurd. Maar iets meer dan 50 leerlingen zeggen dat ze zoiets wel een keer hebben zien gebeuren bij medeleerlingen. En nog altijd ruim 6 procent zegt dat dit wel eens gebeurt of vaak gebeurt. Dat is 6 procent teveel.

We hebben de leerlingen ook de vraag gesteld wat hun favoriete manier van leren is. Ze mochten maximaal twee mogelijkheden aangeven (daardoor komt het totaal boven de 100%). Opvallend is dat ruim de helft van de leerlingen het liefst leert door te doen. Daarnaast leert 39,6 procent het liefst door te kijken en te luisteren, en 36,9 procent het beste door te lezen.

2.6 **Leren door te doen**

De resultaten riepen weer nieuwe vragen bij ons op! We waren bijvoorbeeld benieuwd wat scholieren zelf van deze resultaten vonden, wat ze precies verstaan onder 'leren door te doen' en of ze daar concrete ideeën voor hebben. We vroegen ook wat de school zou moeten doen om het 'leren door te doen' mogelijk te maken? We hebben dat gevraagd aan een vwo-klas op een van onze scholen. Onder leren door te doen verstaan deze leerlingen een soort van zelfstandigheid thuis en op school, zodat je als leerling niet een hele dag naar een lange uitleg hoeft te luisteren van een pratende leraar, maar juist zelf aan de slag kunt. De klas vindt dat klasgenoten die juist heel goed zelfstandig kunnen werken, ook die vrijheid moeten krijgen. 'Ik wil niet telkens aan de docent moeten vragen of ik hier of daar alvast mee verder mag' zegt een van hen.

Leren door te onderzoeken en te doen, vinden veel leerlingen vaak een beetje hetzelfde. Om te leren door te doen moet je ook onderzoekend zijn ingesteld, anders is het leren niet echt een uitdaging. Het vergt geen extreme verandering van de school, volgens leerlingen, maar een school, inclusief leraren, moet wel opstaan om een andere manier van lesgeven, toe te passen.

Sommige scholieren gaven aan dat ze het leuk vonden om tijdens een les bezig te zijn met iets actueels. 'We hadden deze week bij Engels een hele discussie over de The-Netherlands-Secondvideo van Zondag met Lubach. Echt heel erg leuk!' Leerlingen hebben het liefst de mogelijkheid om zelf meer betrokken te zijn bij de lesstof, omdat dát volgens leerlingen de beste manier is om iets leren. 'Je onthoudt veel meer van een voorbeeld waar je zelf deel vanuit maakt' werd door een leerling gezegd. Ze legt uit dat ze in een groepje een kort toneelstukje moest voorbereiden bij biologie, om zo het verschijnsel 'worteldruk' leuk uit te beelden. 'En ik weet nog steeds precies hoe het werkt!' lacht ze.

Kortom

Leren door te doen is volgens scholieren een manier van leren, waarbij ze zelf meer betrokken zijn bij de stof en meer ruimte krijgen om zelf met de stof om te gaan, zodat er een vorm van educatie ontstaat, die beter bij leerlingen aansluit. Een manier van lesgeven die meer leerlingen aanspreekt, heeft zeker positieve gevolgen voor de prestaties van leerlingen denken zij!

Meer dan een kwart van de leerlingen geeft aan dat docenten geen rekening houden met de stijl van leren die de voorkeur heeft van leerlingen.

En bijna 40 procent van de leerlingen vindt dat leraren best wat meer mogen doen om de leerstof aan te laten sluiten bij de manier van leren van de leerling.

Leerlingen leren dus het liefst door te doen, te kijken of te luisteren. Nu is het de vraag of ons onderwijssysteem is ingericht naar de manier van leren die leerlingen prefereren. Het kan zijn dat de interesses van leerlingen door de jaren heen zijn veranderd. Misschien moeten we ons afvragen hoe het onderwijs in de toekomst beter aansluit bij de leerlingen van nu. Hierdoor gaan leerlingen mogelijk beter presteren. Als we kijken naar hoe tevreden de leerlingen zijn over hun docenten, hoeven we ons geen zorgen te maken. Leerlingen vinden hun docenten over het algemeen (zeer) goed.

"Leraren mogen best wat meer doen om de leerstof aan te laten sluiten bij de manier van leren van de leerling."

2.7

Ik wil gewoon meedoen!

Britt van Daalen: Ik vind het belangrijk dat leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, mee kunnen doen met activiteiten en excursies die de school organiseert. In de eerste plaats kunnen leerlingen tijdens die excursies een positief beeld krijgen van klasgenoten die extra ondersteuning nodig hebben.

Leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, worden door hun klasgenoten soms niet gelijk geaccepteerd en als 'anders' gezien.

Zelf zit ik in een rolstoel en als ik mee kan met excursies, zien mijn klasgenoten en docenten dat het niet lastig is om met mij als 'zorgleerling' om te gaan en me te begeleiden.

Daarnaast zorgen excursies ervoor datik sociale contacten met klasgenoten kan hebben waardoor ik me op mijn gemak voel. Ik weet uit ervaring dat excursies een band tussen klasgenoten creëren. Klasgenoten delen door deze excursies dezelfde ervaringen waarover ze in de klas, in de pauzes en op andere plekken buiten de leslokalen spreken. Als ik kan meedoen met deze activiteiten, kan ik hierover meepraten met mijn klasgenoten.

2.8

Differentiatie in het onderwijs

Merel van de Fliert: De laatste tijd wordt er veel gepraat over differentiatie in het onderwijs. Moet een leraar rekening houden met de kwaliteiten en talenten van ieder kind?

Ik vind het belangrijk dat een school rekening houdt met de talenten van iedere leerling. Mijn beeld is dat leerlingen gestimuleerd worden om hun best te doen op

school wanneer hun talenten worden benut. Er is al steeds meer maatwerk te vinden in het onderwijs, maar volgens mij nog niet genoeg. Ik zie dat graag anders. Momenteel kan iedere bovenbouwleerling uit dezelfde vakkenpakketten kiezen. Is dat wel fijn? Of zou het beter zijn als leerlingen zelf een vakkenpakket kunnen samenstellen? Natuurlijk moeten er nog wel kernvakken zijn, maar verder denk ik echt dat het helpt als leerlingen zelf hun vakkenpakket mogen kiezen. Als een leerling iets leuk vindt, zet hij of zij zich automatisch beter in om goede cijfers te halen.

Ook denk ik dat leerlingen gestimuleerd worden als ze vakken op een hoger niveau kunnen volgen. Als iemand op de havo heel goed is in Engels, kan het interessant zijn om Engels op het vwo te volgen. Als het toch niet helemaal lukt, kan de leerling weer terug naar Engels op havo-niveau.

Het is natuurlijk niet heel makkelijk om het onderwijs meteen om te gooien naar een meer flexibelere vorm. Het kost erg veel geld en tijd. Maar laten we ons er in elk geval voor inzetten.

2.8.1

Debatteren

Vincent Kruit: Het is belangrijk te debatteren. Ik zit op dit moment in Atheneum 5 op de Regionale Scholengemeenschap Goeree-Overflakkee (RGO) en ik heb de pakketten N&T en N&G gekozen. Naast mijn schoolcarrière participeer ik in veel extra curriculaire activiteiten. Zo zit ik in veel verschillende raden, omdat ik het belangrijk vind om mee te praten over de beslissingen die bij mij op school genomen worden. Zo zit ik al een aantal jaren in de leerlingenraad van onze school, waar we fors discussiëren om de school beetje bij beetje beter te maken voor de leerlingen. Sinds een tijdje ben ik ook lid van de medezeggenschapsraad, aangezien ik hier nóg beter mijn stem kan laten horen en ik het belangrijk vind om mee te praten over het toekomstige beleid van onze school.

Ik vind het superleuk om mijn opinie te laten horen en te participeren in verschillende projecten. Ik werk nu al een tijdje mee aan De Staat van de Leerling wat ik erg leuk vind en waar ik veel nieuwe mensen én vrienden heb leren kennen. Daarnaast heb ik meegewerkt aan het onderwijs vernieuwingsproject 'Onderwijs 2032'. Dat is een project waarbij we gingen onderzoeken wat de leerlingen in de toekomst willen leren en hoe het onderwijs er dan hopelijk uit zal zien. Ik ben vervolgens uitgenodigd om namens mijn onderzoeksteam de resultaten te bespreken met de staatssecretaris Sander Dekker van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Wat ik supertof vond! Al sinds ik een klein jongetje was, heb ik een grote interesse voor politiek. Zo probeerde ik van jongs af aan al met mijn leeftijdsgenootjes in gesprek te gaan als er onenigheid was. Ik heb voornamelijk veel interesse in de Europese politiek en daarom ben ik Junior European Parliament Ambassador (jepa) bij mij op school. Als jepa heb ik een klas lesgegeven over Europese burgerschapsvorming en hebben we gezamenlijk gediscussieerd over verschillende Europese problemen. Ook ben ik vorig jaar met medeleerlingen naar Straßburg gegaan om daar namens Nederland, in het Engels, te debatteren in het Europees Parlement met leerlingen uit heel Europa over destijds relevante problemen, zoals de Brexit en de vluchtelingenproblematiek.

Ik ben enorm tevreden over de vrijheid die we bij ons op school krijgen en de steun die onze schoolleiding en docenten geven. Zo helpen de docenten je graag in hun vrije tijd en probeert de schoolleiding ons zelfstandig te leren werken waarbij vrijheid en eigen indeling voorop staan. Over anderhalf jaar ben ik (als alles goed gaat) van de middelbare school af en ga ik studeren. Wat ik precies ga studeren dat weet ik nog niet, maar daar ben ik druk mee bezig. Ik probeer veel meeloopdagen te regelen, zodat ik de sfeer goed kan proeven. Mijn school organiseert ook veel studie-oriëntatiedagen, zodat ik me goed kan oriënteren. Ik wil een technische studie volgen aan bijvoorbeeld de TU Delft, omdat ik van jongs af aan geïnteresseerd ben in de bètakant.

2.8.2

Dajana Daniljan

Mijn naam is Dajana Daniljan.

Ik ben een zestien jaar oud, Armeens meisje en zit momenteel in het examenjaar van de havo. Ik zit op de RGO Middelharnis, een openbare school op het eilandje Goeree-Overflakkee. Hier heb ik voor gekozen omdat deze school mij erg aansprak. Op de RGO respecteren wij elkaar en je krijgt ook de kans om jezelf te ontwikkelen. Een normale schooldag bestaat eigenlijk niet op onze school. Elke dag maak je iets leuks of grappigs mee. In de ochtend ruik je de overheerlijke broodjes vanuit de kantine, dit is mijn favoriete moment. De aula van mijn school is groot en iedereen heeft een plekje om te lunchen. Naast de aula hebben wij ook een mediatheek. Hier is het de bedoeling dat leerlingen rustig hun huiswerk kunnen maken en zich eventueel kunnen voorbereiden op een toets. Ik geef mijn school om deze redenen het cijfer 8. Dit jaar heb ik meegedaan aan De Staat van de Leerling. Met een leuk team hebben wij een enquête opgesteld voor leerlingen van heel Nederland. Een interessante en erg leuke ervaring! Het meest opvallende resultaat van de enquête vond ik dat bijna 75% van de leerlingen het advies van hun meester of juf belangrijker vindt dan de Cito-eindtoets. Op de vraag of kinderen graag naar school gaan, is het gemiddelde een 6,5. Ik hoop dat in de toekomst dit cijfer verhoogd kan worden naar een 8 of 9. Er valt nog veel te verbeteren aan het onderwijs, dat is zeker! Maar ik geloof dat we stap bij stap dichterbij het 'perfecte' onderwijs komen.

2.9

Onderwijs door de ogen van docenten en de mening van een leerling

Mandy van Dijk: Ik heb docenten van mijn school gevraagd hoe zij het onderwijs van nu zien. Ik vroeg bijvoorbeeld of docenten op het vmbo, waar ik op zit, anders lesgeven of meer kansen voor leerlingen zien dan op havo en vwo.

Op basis van hun antwoorden geef ik leerlingen een paar adviezen om alles uit het onderwijs te halen. Docenten leggen de lesstof op lagere niveaus langzamer uit dan bij hogere niveaus. Dit komt doordat leerlingen op een lager niveau een lager bevattingsvermogen hebben. Bij lagere niveaus wordt de stof hierdoor ook vaker uitgelegd en geoefend.

Uit eigen ervaring merk ik dat dit ook zo zijn nadelige kanten heeft, bijvoorbeeld als een leerling waarvan het bevattingsvermogen hoger ligt dan bij zijn medeleerlingen voor de tiende keer naar dezelfde uitleg moet luisteren. Hoe kan dit opgelost worden in de toekomst, of beter nog vandaag? Sommige docenten vinden dat hun aandacht meer op leerlingen gericht moet worden. Als de klassen kleiner zouden zijn, zou ook het probleem verdwijnen dat leerlingen die sneller dingen oppikken dan andere, tien keer naar dezelfde uitleg moeten luisteren. Er zijn docenten die extra opdrachten proberen te maken voor leerlingen die de stof sneller begrijpen dan anderen. Herken jij jezelf hierin? Vraag dan om extra opgaven. Het klinkt misschien saai maar het is altijd beter dan vaak naar dezelfde uitleg te luisteren.

Eén docent gaf een heel verrassend antwoord op mijn vraag of leerlingen genoeg uitgedaagd worden om het beste uit zichzelf te halen, namelijk dat we veel beter van een cijfercultuur naar een feedbackcultuur kunnen gaan. Wij leren nu heel vaak bepaalde stof voor een goed cijfer, omdat we daar nu immers op afgerekend worden door onze ouders en docenten. Hierdoor leren we lesstof voor een bepaalde tijd en daarna vergeten we het als het ware weer. Als we overstappen op een feedbackcultuur, krijgen we geen cijfers maar puur feedback op hoe we presteren. Dit heeft een paar voordelen. Ten eerste zouden we nadat we ons diploma hebben behaald, zoveel meer kennis hebben dan nu wanneer we minder op cijfers gericht zijn. Ten tweede is het gevoel dat je hebt gefaald omdat je een onvoldoende terug hebt gekregen, minder groot. Dit komt onder andere doordat feedback je makkelijker laat zien wat je geleerd hebt en vooruit gaat. Dit geeft ons een goed beeld over waar we momenteel staan. Maar dit is iets wat wij niet kunnen veranderen. We kunnen wel aangeven dat we het onderwijssysteem graag veranderd willen zien. Wat wil jij? Wil jij cijfers? Of kies je er toch liever voor om

feedback te krijgen en te werken naar een leerdoel waardoor je dingen beter onthoudt? Ben je geïnteresseerd in de vraag of er nog meer onderwijssystemen zijn of wil je meer over dit onderwerp weten? De docent die hierover zijn mening gaf adviseerde het boek 'Toetsrevolutie'.

Ik heb docenten gevraagd of leerlingen meer kansen krijgen als ze op de havo of het vwo zitten dan op het vmbo. De docenten benadrukken: kansen krijg je niet, maar, moet jezelf creëren. De school moet de leerlingen stimuleren om die kansen te creëren en te grijpen. Hoe creëer je kansen? Streef je doel na, stel een doel voor jezelf wat te maken heeft met school, bijvoorbeeld een niveau omhoog gaan. Het is mogelijk zolang je er maar voor werkt. Hard werken loont, dat is echt waar. Heb je meer motivatie vanuit school nodig? Vraag dan om meer motivatie! De school moet jou stimuleren om te groeien. Maar jij jezelf ook. Het moet uiteindelijk allemaal uit jezelf komen.

2.10 Thuiszitters een kans!

Met een beetje aandacht en creativiteit geef je Thuiszitters een kans! In mijn ervaring heb ik best wel een goed idee gekregen van wat er mis is met het onderwijs en hoe we het kunnen oplossen. Dus wat is er nou mis met het onderwijs, volgens mij dat er niet genoeg naar de leerling en de ouders geluisterd wordt. En dat scholen meer geven om een hoog slagingspercentage dan om de leerling een gepast niveau te geven.

Mijn ervaring is dat als een leerling ook maar een kleine afwijking heeft in het dossier hij bijna altijd lager wordt geplaatst dan nodig is. En die afwijking wordt uitvergroet en je wordt er op afgerekend, zo voel ik dat. Dit moet veranderen, elke leerling verdient een kans. Leraren moeten ook meer naar de leerling luisteren en ze minder onderschatten. Een leerling is nooit dom, een leerling is onwetend en het is de taak van de leraar om daar verandering in aan te brengen. Toen ik aan onderwijsland duidelijk had gemaakt dat ik graag wilde leren, leek het alsof ze me daarom niet meer wilde, ik werd aangenomen en nog geen week later geweigerd. Ondanks dat mijn cijfers gewoongood waren (gemiddeld een 8) werd ik toch afgewezen door scholen voor vwo, havo en vmbo wat ontzettend tegenstrijdig was met de visie op de websites van de scholen. Waar talent dus geen ontwikkeling mag zijn. Uiteindelijk ben ik door heel veel scholen in heel Nederland afgewezen. Er is volgens mij duidelijk een verkeerd beeld van thuiszitters en de oorzaak daarvan. Gelukkig is er wel het inzicht dat iedereen zijn eigen verhaal heeft, maar de neiging bestaat om alles op 1 hoop te gooien. Ik vind dat niet alleen kennis over de thuiszitters-situatie ontbreekt, er wordt te snel gekeken naar thuis en ouders, ook de kennis over wat er allemaal kan in het passende onderwijs zelf. En er kan al heel veel mits men er voor open wil staan. De scholen verklaren zich heel erg snel handelingsverlegen en dan zit je ineens thuis....En dat mag niet. Maar je wilt wel graag leren en vrienden maken op school, wie wil dat nu niet. Maar het mag niet omdat men je duidelijk heeft gemaakt dat je niet goed genoeg bent voor hun school. Heel jammer en triest.

Toen ik op het podium van de manifestatie voor thuiszitters op 1 oktober 2015 een gedicht, dat ik zelf geschreven had voorlas aan de staatssecretaris Sander Dekker en andere politici, werd mijn stem gehoord. Sander Dekker gaf me de hand met de belofte dat ik zou worden geholpen. Ik mocht op gesprek bij een school in Utrecht en werd aangenomen op vwo 3^e jaar. In Utrecht heb ik tot eind februari 2016 mogen leren en kwam ik met een cijferlijst met een gemiddelde van een 8,3 weer in Friesland terecht.

Was ik nu zo bijzonder? Nee. Wat ik nodig had in het onderwijs? Een mentor die me elke dag even een hart onder de riem wilde steken. En dat was moeilijk te realiseren in NL. Is het misschien omdat er te weinig geld voor is? De samenwerkingsverbanden en de andere instanties die zich ermee bemoeiden zoals jeugdzorg, maakten het volgens mij nog moeilijker. Onze zoektocht ging weer

verder. En de oplossing tegen thuiszitters? Ze niet meer afwijzen, geef ze een kans. Het uitgangspunt is leerplicht, maar dat zou moeten zijn: het recht op onderwijs. Scholen hebben zorgplicht. En helaas praten de verschillende partijen vaak langs elkaar heen. Vaak lijkt het alsof je maar een nummer bent. Niveau, peers, welbevinden en de wil om te leren zijn allemaal ondergeschikt, maar zijn in mijn ogen juist het uitgangspunt. Want als je je goed en veilig voelt ben je tot grote prestaties in staat. En die prestaties moeten wel plaatsvinden op school anders gelooft niemand je.

Wat ook bleek in Friesland want ik werd geplaatst op het vmbo-tl 2^e leerjaar. Ik kwam in een klas met kinderen die even oud waren als mijn zusje, en dat was zeker niet leuk. Maar ik maakte het beste ervan. Op deze school was ik nog niet eerder geweest. En de docenten en iedereen daar wilde mij graag ondersteunen. Ik mocht havo/vwo werk doen en scoorde daar ook op. Helaas keek men er niet naar want twee niveaus doen in NL kan niet. Vreemd want dat zou toch veel verschil kunnen maken. En ...ik voelde ik me steeds slechter. Ik deed het op zich goed in de klas, en er was dan ook veel herhaling, maar ik werd niet echt uitgedaagd en had geen aansluiting bij de andere kinderen. Logisch ook want ik werd al gauw 16 en de rest kinderen waren 13/14. En voor de eerste keer in mijn leven werd ik schoolziek! Omdat je een gemiddelde van 6,8 moest hebben voor de havo werd mij duidelijk gemaakt dat ik niet naar de havo mocht. Maar ik had een gemiddelde van een 8,3! Mijn moeder ging weer op zoek en kwam uiteindelijk uit bij de vavo. Juist omdat ik 16 werd, kon dit ineens een mogelijkheid zijn.

Ik ging in september 2016 naar de havo van de vavo. Er was een school die me hierbij hielp. Helaas kwam ik er vrij snel achter dat ik toch teveel gemist had en dat er gaten in mijn basiskennis zitten. Gelukkig kwam ik zelf tot de conclusie dat het beter zou zijn voor mij om toch eerst het vmbo af te maken. Dus mocht ik in januari 2017 beginnen met vmbo-tl eindexamenklas. En het gaat goed en ik haal goede cijfers. Ik heb veel vrienden en een vriendin. Zoals het nu lijkt ga ik het examen gewoon halen en dan kan ik in september verder met de havo, want dat gemiddelde van een 6,8 haal ik zeker. En daarna wil ik de lerarenopleiding Engels gaan doen. Want dat heeft het voor mij opgeleverd. Weten dat ik in het onderwijs het verschil kan maken als docent. Want onderwijs begint in de klas bij de leerling en de docent. Wie ik ben? Ik ben Rafael Bressers, 16 jaar oud en ik was 4 jaar lang thuiszitter.

3 Middelbaar beroepsonderwijs

'de meerderheid van de studenten geeft aan dat hun klas zich anders gedraagt in een vakgerichte les dan in een les Nederlands of rekenen'

Onderwijs doe je in het MBO

Het middelbaar beroeps- onderwijs; met één been in school en één been in de praktijk. Een combinatie die wij, studenten van Sport en Bewegen en Leisure en Hospitality ook zochten in onze vervolgopleiding! Door middel van een enquête hebben we onderzocht wat andere studenten vinden van hun opleiding en of ze tevreden zijn: wat vinden ze van de voorzieningen, van de docenten, de begeleiding, hoe nuttig vinden zij de algemene vakken zoals Nederlands, Engels en rekenen.

We beginnen met wat feiten: wie vulden de enquête in, op welke opleiding zitten zij en waarom kozen ze voor hun mbo-opleiding? Daarna laten we zien wat onze medestudenten vinden. We zijn met z'n allen best tevreden eigenlijk. We gaan graag naar school, onze docenten krijgen een ruime voldoende, we hebben voldoende pauzes.... Wat willen we nog meer?! Nou.... verbeterpuntjes zijn er uiteraard ook best wel, zoals je hierna ook kan zien in onze presentatie van de uitkomsten.

Over de enquête

142 studenten vulden de enquête in waarvan 49,3% meisjes en 50,7% jongens. 92,3% volgt de Beroeps Opleidende Leerweg en 7,7% Beroeps Begeleidende Leerweg. De meeste studenten hadden als vooropleiding vmbo/mavo. 77,5% volgt mbo niveau 4, 19,7 niveau 3 en 2,8% niveau 2. De meeste studenten volgden de opleidingen Grafisch/vormgeving/kunst 28,9%, ICT 28,2%, Sport en Bewegen 10,6, (Sociale) gezondheid 9,2% en Hotel, toerisme en facilitair 6,3%.

Waarom deze opleiding gekozen?

- Zelf: 67,6%
- Ouders: 4,2%
- Samen met vrienden: 1,4%
- Wist het niet, dit leek wel wat: 30,3%
- Niet toegelaten andere opleiding: 2,8%

Marloes Venhuizen

Mijn naam is Marloes en ik ben 19 jaar oud. Ik woon in Zwolle en volg de opleiding "Leisure and Hospitality Executive". Ook wel 'recreatie' genoemd. Waarom ik voor deze opleiding gekozen heb? Eerlijk gezegd wist ik na mijn vmbo-tl echt niet wat ik wilde worden. Wel wist ik dat ik graag wilde reizen! Deze opleiding was daarvoor perfect en hartstikke leuk! Ik zit nu in mijn examenjaar en heb het hartstikke leuk gehad!

Een dag uit mijn stage:

Tijdens de zomervakantie van 2016 heb ik stage gelopen in Italië. Een dag zag er als volgt uit: je ontbijt met heel het team in het restaurant. Na het eten leg ik alles klaar voor de ochtend activiteit. In de siesta oefenen we voor de shows die we elke avond hebben. Na de siesta beginnen de activiteiten weer. Rond 18 uur is het etenstijd en heb je pauze tot 20 uur. Daarna begint de happy disco en heb je de show. Een érg actieve stage dus!! Máár houd jij meer van receptie of stedentrips? Ga dan stage lopen bij een hotel of reisbureau! Bijna alles is mogelijk op deze opleiding!

De communicatie kan beter

Ik geef mijn opleiding een 5 omdat ik vind dat de communicatie op school veel beter kan. Ook dit vind je vaker terug in de enquête. Misschien zijn dit antwoorden van mensen van mijn school?! Maar ik geloof

dat dit op meerdere scholen een probleem kan zijn.

Dan anderzijds: Een positief ding aan het mbo vind ik – en ook hierin ben ik niet de enige – de vele praktijklessen. Het is leuk dat je met het mbo echt in de praktijk leert. Ook ik zie dit in mijn opleiding veel terug. Mijn driejarige opleiding bestond uit een stage van een jaar. Dit is dus 1/3 van de opleiding in de praktijk. En dan heb je óók nog de vele praktijklessen en studietrips. Dit vind ik een pluspunt!

3.1 Motivatie en tevredenheid

De meeste studenten:

...gaan graag naar school

...zijn tevreden over hun school

...vinden dat ze zichzelf kunnen zijn op school

...vinden dat ze zich op school kunnen ontwikkelen

...vinden dat ze voldoende worden uitgedaagd door de opleiding

Studenten waarderen het naar school gaan gemiddeld met een 6,9

3 studenten waarderen het naar school gaan met een 1.

De ene helft denkt dat de school de mening van studenten belangrijk vindt de andere helft denkt van niet.

Het leukst op school? De sfeer', 'Andere studenten', 'Leraren'.

Wat kan er beter op school? DE KANTINE!

Een minderheid van de mbo'ers wil **ACTIEF MEEDENKEN** over het verbeteren van hun school.

Veel studenten vinden dat er niet genoeg rustige werkplekken zijn.

Over de hoeveelheid pauzes op een dag zijn de meeste studenten tevreden.

3.1.1 Leerresultaten

De meerderheid van de studenten vindt dat de leeromgeving goed bij hun opleiding past. Dit wil zeggen dat school de praktijk goed benadert. Sommigen vinden de materialen verouderd of missen voldoende computers of beeldschermen.

Bijna iedereen denkt dat ze Nederlands en Engels later nodig zullen hebben in het werk dat ze gaan doen. Dat verwachten ze minder van rekenen en burgerschap.

Ruim een derde vindt dat mbo'ers geen examens hoeven te doen in rekenen en Nederlands.

Onderwijs op maat - extra ondersteuning

5 conclusies

- Mbo'ers zijn tevreden over extra ondersteuning. Een meerderheid kan bijles krijgen als dat nodig is.
- De helft van de studenten is tevreden over de begeleiding die school biedt bij het leren.
- 31 procent is niet tevreden en niet ontevreden. Ruim 17 procent is niet tevreden over de begeleiding die de school biedt.
- Veel studenten die meer uitdaging nodig hebben, kunnen extra vakken volgen of de opleiding sneller afronden.
- Een overgrote meerderheid is tevreden over de hoeveelheid stages in de opleiding.

3.1.2 De leraar

Mbo-studenten leren het liefst door te doen (74,6 procent) maar vinden dat de school daar niet altijd voldoende rekening mee houdt.

20 procent merkt niet dat docenten onderscheid maken in manieren van leren en bijna 35 procent vindt dat docenten wel meer rekening mogen houden met hun manier van leren. Toch krijgt de mbo-docent een goed cijfer, een ruime 7.

De meeste docenten kunnen goed orde houden en letten op verschillen tussen studenten.

De lessen van jongere docenten verlopen beter dan die van oudere.

Opvallend is dat de meerderheid van de studenten aangeeft dat

hun klas zich anders gedraagt in een vakgerichte les dan in een les Nederlands of rekenen.

De meeste studenten hoeven hun leraren niet te helpen met ICT-middelen. Dat vonden wij een verrassende uitkomst.

Misschien is dit beeld wat vertekend doordat veel ict-studenten de enquête hebben ingevuld. Over de hoeveelheid huiswerk zijn de meeste studenten tevreden.

Gelukkig zijn de meeste studenten niet negatief behandeld door een docent om zijn of haar geardheid of handicap. Toch geeft een kleine 10 procent aan dat ze er op één of andere manier wel eens mee te maken hebben gehad, doordat ze het bijvoorbeeld hebben gezien bij een andere student.

3.2 Studenten

3.2.1 Marlieke Slebus

Ik studeer de opleiding sport en bewegen (niveau 4) aan het ROC in Nijmegen. Hiervoor heb ik vmbo-tl gedaan. Ik heb voor de opleiding sport en bewegen gekozen omdat ik het leuk vind om andere mensen te motiveren om te sporten en zelf ook graag sport.

Een dag op mijn stage

Ik loop op dit moment stage bij een zorginstelling voor dementerende ouderen. Dit bevalt me erg goed. Ook heb ik dit jaar het geluk dat ik een maand stage mag lopen op Gran Canaria (Spanje). Daar loop ik stage in een Fitness school. Erg afwisselend dus. Het is leuk dat school dit regelt! Verder ben ik tevreden over mijn school. Er zijn nog een hoop verbeterpuntjes, maar ik heb het naar m'n zin! Opvallend aan de enquête vind ik dat veel studenten een 8 of hoger geven voor hun tevredenheid over school. Dat is verrassend hoog voor studenten die de hele dag roepen dat ze naar huis willen en niet vroeg op willen staan. Maar gelukkig is er dan af en toe nog die pauze, waarin ik het liefst een wrap eet met kip en pesto.

3.2.2 Anouk Hermsen

Ik volg op dit moment de opleiding bewegingsagogie, wat valt onder sport en bewegen, op het ROC Nijmegen en ik zit in leerjaar 2. Ik heb hiervoor het vmbo-tl gevolgd. Ik heb voor deze opleiding gekozen, omdat ik graag wil doorstuderen op het hbo Fysiotherapie. De opleiding bewegingsagogie sluit hier namelijk goed op aan.

Een dag op mijn stage

Als ik aankom op mijn stage zet ik samen met een andere stagiair de spullen klaar voor de gym. Deze gym is voor oudere mensen, zodat zij in beweging blijven. Het gaat hier voornamelijk om rekken en strekken van armen en benen, een beetje voetballen of ballontennis. Als alles klaar staat gaan we de mensen ophalen op de afdelingen. De meeste mensen zitten in een rolstoel of lopen met een rollator. Als we iedereen hebben opgehaald gaan we beginnen met de warming-up en de spellen. Hierna gaan we de mensen weer terugbrengen naar de kamer en dan gaan we lunchen. Rond een uur of 1 gaan we met mensen lopen tot een uur of 4. Dan is mijn stage-dag afgelopen. Ik ben niet tevreden en niet ontevreden over mijn school. We hebben over het algemeen gezellige en goede leraren. Vooral de jonge leraren weten wat wij willen en dat is fijn.

In de pauze eet ik het liefst een broodje tonijn, een kopje soep of een bak kwark met vruchten erin. Dit verschilt een beetje per week en waar ik zin in heb op dat moment.

'Het meest opvallende aan de enquête vond ik dat er leerlingen zijn die niet zelf voor een opleiding kiezen maar dat ouders dit voor hen doen. Dat kan ik mij niet voorstellen.'